

تاریخ: ۱۳۹۴/۱۰/۰۷
شماره: ۱۸۴۲/۲۸۱۱
پیوست: ۵ درج

سواد آموزی یک تکلیف دینی و شرعی است
(امام خمینی ره)

کمیته بررسی
بخشنامهها و دستورالعملهای اداری
اعضای شورای معاونان جهت استحضار
واحدهای مجری:
استان: مدیرکل سازمان سوادآموزی / روسای گروه سوادآموزی
شهرستان / منطقه / ناحیه: مدیر / کارشناس سوادآموزی
واحدهای آموزشی: _____
هماهنگ کننده در استان کمیته مستندسازی
کد: ۱۰۵/۹۴/۲۴/۲۵/۹

برادر ارجمند جناب آقای
مدیرکل محترم آموزش و پرورش استان
سلام علیکم

باصولوات برمحمد و آل محمد و با احترام، توجه به آموزش و تربیت زندانیان یک اصل اساسی محسوب می شود. آموزش یکی از بهترین راهکارها برای بازگشت سعادتمندان زندانی به جامعه است و این مهم با برنامه ریزی مناسب و استفاده از تمامی ابزارها برای ارائه آموزش مستمر در زندان ممکن است. در راستای تسهیل ارائه خدمات آموزشی به مددجویان بی سواد و کم سواد و اجرایی تر شدن بند ۱۰ تفاهم نامه همکاری وزارت آموزش و پرورش همچنین تفاهم نامه همکاری مشترک فی مابین سازمان نهضت سوادآموزی و سازمان زندان ها، شیوه نامه اجرایی تهیه و جهت اجرا به پیوست ارسال می گردد. برای اجرای بهتر مفاد شیوه نامه، لازم است بین معاون سوادآموزی اداره کل آموزش و پرورش و معاون سلامت و اصلاح و تربیت اداره کل زندان ها و اقدامات تامینی و تربیتی استان، هماهنگی و برنامه ریزی دقیق به عمل آید. بدیهی است، منابع مالی این شیوه نامه از محل اعتبارات سازمان نهضت سوادآموزی ردیف ۱۲۸۰۰۰ تامین و پرداخت می شود. با ابلاغ این شیوه نامه کلیه دستورالعمل های قبلی ملغی اعلام می گردد.

علی باقرزاده
معاون وزیر و رئیس سازمان

رونوشت:

- مشاور محترم وزیر و مدیرکل دفتر وزارتی
- کمیته هماهنگی دستورالعملها و بخشنامه های اداری وزارت متبوع
- اداره کل ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات وزارت متبوع
- مرکز حراست وزارت متبوع
- دفتر هماهنگی هیاتهای بدوی رسیدگی به تخلفات اداری وزارت متبوع
- معاونین محترم جهت اطلاع و اقدام مقتضی

شیوه نامه سوادآموزی در زندان ها

به منظور تسهیل در ارائه خدمات مطلوب در دوره های سوادآموزی به مددجویان کم سواد و بی-سواد زندانی، شیوه نامه اجرایی که به تایید دو سازمان رسیده است، جایگزین دستورالعمل شماره ۹۱/۲/۱/۲۲۳۷ مورخ ۱۳۹۱/۷/۲۴ می گردد. امید است با بهره گیری از این شیوه نامه در امر سوادآموزی زندان ها موفق باشید.

مخاطب، شرایط ثبت نام و تشکیل کلاس:

۱- مخاطبان عمومی این شیوه نامه زندانیان بی سواد و کم سواد گروه سنی ۶۰-۱۰ سال می باشد.

نکته: ثبت نام سوادآموزان خودآموز، فقط در گروه سنی ۴۹-۱۰ سال مجاز است.

۲- فردی می تواند در دوره سوادآموزی ثبت نام کند که در زمان ثبت نام ۱۰ سال تمام داشته و بی سواد بوده یا حداکثر مدرک تحصیلی کمتر از سوم ابتدایی یا تکمیلی نهضت سوادآموزی داشته باشد.

۳- فردی می تواند در دوره های انتقال یا تحکیم سواد ثبت نام نماید که دارای گواهینامه/کارنامه دوره سوادآموزی، دوره تکمیلی، دوره پایانی، پایه سوم ابتدایی، پایه چهارم ابتدایی و پایه پنجم ابتدایی بعد از سال تحصیلی ۹۱-۹۲ باشد.

۴- زندانیان بی سواد و کم سواد بالاتر از سن ۶۰ سال در صورت تمایل، می توانند به صورت مستمع آزاد، در کلاس های سوادآموزی شرکت کرده و در آزمون متفرقه امتحان داده، کارنامه تحصیلی دریافت کنند. این افراد جزو سوادآموزان رسمی محسوب نشده و از این بابت سرانه قبولی به آموزش دهنده پرداخت نمی شود.

۵- بی سوادان و کم سوادان اتباع خارجی زندانی با ارائه مدرک معتبر (گذرنامه معتبر- کارت آمایش ۸، ۹، ۱۰) و ثبت کد مشخصات یازده رقمی، می توانند در کلاس های سوادآموزی ثبت نام نموده و ادامه تحصیل دهند. آموزش این افراد به صورت کلاسی مجاز می باشد.

۶- حد نصاب تشکیل کلاس در زندان برای دوره سوادآموزی ۵ نفر ، برای دوره های تحکیم سواد و انتقال ۱۰ نفر می باشد.

فرآیند ثبت نام و تحت پوشش قرار گرفتن گروه هدف:

الف) لیست مددجویان واجد شرایط، طی نامه رسمی، توسط رابط زندان ، به همراه مدارک مربوط مهم از کپی شناسنامه ، کارت ملی ، یک قطعه عکس (۴×۳) جهت بررسی و تعیین وضعیت تحصیلی ، به واحد سوادآموزی شهرستان (کاربر سامانه سوادآموزی) تحویل شود.

ب) واحد سوادآموزی شهرستان ، لیست دریافتی را با سامانه انطباق داده و مخاطبین واجدین شرایط را ثبت نام نموده و تشکیل پرونده دهد.

ج) واحد سوادآموزی شهرستان موظف است حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز، طی نامه ای افراد غیر واجد شرایط ثبت نام را، با ذکر دلیل به زندان اعلام نماید.

توجه: در صورتی که دسترسی به کپی شناسنامه امکان پذیر نباشد، کد ملی به همراه کپی کارتکس زندانی که به تایید مسئولان زندان رسیده است، مورد قبول خواهد بود.

شیوه ارائه خدمات آموزشی:

شیوه آموزش زندانیان به سه شکل امکان پذیر است.

۱. غیر واگذاری (کلاسی): این شیوه آموزشی دارای ویژگی های زیر است:

- سوادآموزان آن در گروه سنی ۶۰-۱۰ سال هستند.

- مدت محکومیت سوادآموزان بیشتر از ۴ ماه باشد.

- اینگونه کلاسها از نظر زمان و حد نصاب تابع آیین نامه آموزشی سوادآموزی است.

- آموزش دهنده اینگونه کلاسها از بین معلمان شاغل، بازنشستگان آموزش و پرورش و کارمندان واجد شرایط سازمان زندان ها تامین می شود.

بصورت: سوادآموزان قبول شده اینگونه کلاس ها، در صورتیکه مایل به دریافت کارنامه تحصیلی باشند ، باید کد ملی ارائه نمایند.

۲. واگذاری:

الف)- فرد به فرد: در این شیوه آموزشی یک نفر آموزش دهنده به یک نفر سوادآموز، آموزش می دهد.

ب) - گروهی؛ در این شیوه آموزشی یک نفر آموزش دهنده به بیش از یک نفر سوادآموز و کمتر از حد نصاب اعلام شده، آموزش می دهد.

آموزش به شیوه واگذاری دارای ویژگی های زیر است:

- سوادآموزان آن در گروه سنی ۶۰-۱۰ سال هستند.
- سوادآموزان باید زمان ثبت نام، کد ملی ارائه دهند.
- برنامه آموزشی روزانه و هفتگی بر اساس پیشرفت تحصیلی سوادآموز، توسط آموزش دهنده تعیین می شود.
- آموزش دهنده این شیوه آموزشی از بین معلمان آموزش و پرورش/کارمندان رسمی دولت و یا افراد معرفی شده از طریق تشکلهای واجد شرایط مانند؛ انجمن حمایت از زندانیان، موسسات آموزشی با هماهنگی مسئولین زندان انتخاب و بکار گرفته می شوند.

۳. خودآموزی: این شیوه آموزشی دارای ویژگیهای زیر است:

- سوادآموزان آن در گروه سنی ۴۹-۱۰ سال هستند.
- سوادآموزان باید زمان ثبت نام، کد ملی و شماره حساب بانکی ارائه دهند.
- یک نفر باسواد به عنوان پشتیبان آموزشی از سوی سوادآموز تعیین و معرفی شود.

زمان و مکان آموزش:

۱- ثبت نام و تشکیل دوره های مختلف سوادآموزی (سوادآموزی - تحکیم سواد و انتقال) زندانیان محدودیت زمانی ندارد.

۲- کلاسهای سوادآموزی زندانیان در محل های آموزشی تعیین شده در زندان ها تشکیل می شود.

محتوای آموزشی:

- برای دوره سوادآموزی کتاب های ویژه درسی تهیه شده است. که باید از آنها استفاده شود. لیکن کتاب های آموزشی دوره های تحکیم سواد و انتقال، همان کتاب های رایج سازمان نهضت سوادآموزی است.

- تامین کتاب و اقلام آموزشی برابر مقررات به عهده واحد سوادآموزی شهرستان می باشد.

- دریافت کتاب و سایر اقلام آموزشی از واحد سوادآموزی و توزیع آن در بین مخاطبان از وظایف رابط زندان است.

- در صورتی که برای مخاطبان زندانی نیاز به تهیه و تولید محتوای آموزشی خاصی باشد، پس از انجام نیازسنجی، با توافق دو سازمان اقدام خواهد شد.

فرآیند اجرایی:

به منظور تسهیل در فرآیند اجرا، لازم است در سطح استان از طرف اداره کل آموزش و پرورش (معاونت سوادآموزی) و از طرف ادارات کل زندان ها اقدامات تاسیسی و تربیتی (معاونت سلامت، اصلاح و تربیت) در زندان ها، امور سوادآموزی را پیگیری و به اجرای موارد زیر اقدام نمایند:

۱) برگزاری جلسات هماهنگی

به منظور مطالعه و آسیب شناسی، رفع موانع و مشکلات احتمالی، تنظیم برنامه اجرایی و انجام بازدید های مشترک، لازم است بین معاونت سوادآموزی و معاونت سلامت، اصلاح و تربیت اداره کل زندان ها جلسات هماهنگی مستمر و منظم، تشکیل شود.

۲) تامین آموزش دهنده: آموزش دهنده مورد نیاز از بین معلمان رسمی، کارمندان دولت و افراد معرفی شده از طریق تشکل های واجد شرایط مانند انجمن حمایت از زندانیان، موسسات آموزشی انتخاب و بکار گرفته می شوند. و برای تامین پشتیبان شیوه خود آموز می توان از زندانیان با سواد واجد شرایط استفاده کرد.

۳) تربیت آموزش دهنده: برابر بخشنامه شماره ۱۸۰/۲۰۴۰۳۹/۳۳ مورخ ۱۳۹۰/۰۹/۰۸ مقرر برنامه ریزی و آموزش نیروی انسانی وزارت متبوع و مفاد شیوه نامه شماره ۹۳۲/۱/۶۴۸ مورخ ۹۳/۳/۱۲ به عهده ی اداره کل آموزش و پرورش استانها می باشد.

- چنانچه اداره کل زندانها در نظر داشته باشد که از بین کارکنان افرادی را برای تدریس به سوادآموزان زندانی انتخاب کند، موظف است حداقل یک ماه قبل از شروع فعالیت سوادآموزی، اسامی داوطلبان همکاری در امر تدریس را جهت اجرای دوره آموزشی و توجیهی به معاونت سوادآموزی اداره کل آموزش و پرورش استان ارسال نماید و معاونت سوادآموزی استان بعد از دریافت اسامی موظف است در اولین فرصت ممکن نسبت به برنامه ریزی و برگزاری دوره مربوط اقدام نماید و نتیجه را مکتوب به اداره کل زندان ها اعلام کند.

محمود

۳

۴) توجیه عوامل اجرایی شهرستانها:

نظر به اهمیت آموزش زندانیان ، لازم است کلیه عوامل اجرایی ذریبط نسبت به مفاد این شیوه نامه دقیقاً آگاه شوند. لذا برای انجام این مهم در اسرع وقت با مشارکت طرفین کارگاه یکروزه ای در استان تشکیل و فرآیند اجرایی بطور کامل تشریح و تبیین شود.

۵) نظارت بر فعالیت شهرستانها:

- نظارت بر فعالیت آموزشی و امور سوادآموزی زندانهای تابعه ، با هماهنگی رابط زندانها توسط کارشناس سوادآموزی انجام می شود. این نوع نظارت باید از بدو تشکیل کلاس تا برگزاری امتحان پایانی به طور پیوسته انجام شود.

- تأیید احراز هویت آموزش دهندگان و بازدید کنندگان و ممتحنین آزمون ها در صورت استعلام زندان بر عهده معاونت سوادآموزی استان بوده و هماهنگی صدور مجوز برای تردد افراد یاد شده به عهده اداره کل زندان ها و اقدامات تأمینی و تربیتی است .

۶) مستند سازی و تهیه گزارش

در پایان هر فصل لازم است ، گزارشی از اقدامات و آمار اطلاعات، برابر نمون برگ پیوست، توسط اداره سوادآموزی و زندان شهرستان تهیه و به اداره کل مربوطه در استان ارسال شود. ادارات کل استان نیز در پایان هر نیمه از سال ، گزارش ها را جمع بندی و پس از تجزیه و تحلیل ، نتیجه را به دفتر برنامه ریزی دوره های سوادآموزی و اداره کل فرهنگی و تربیتی سازمان زندان ها، برای تنظیم گزارش ملی منعکس می کنند.

۷) تعیین رابط

یک نفر از واحد سوادآموزی و یک نفر از سوی واحد امور فرهنگی زندان ها به عنوان کارشناس رابط تعیین و به پیگیری امور را بر عهده می گیرند.

حجتی

۵

برگزاری امتحانات :

- ۱- برگزاری آزمون های پایانی در کلاسهای سوادآموزی زندان ها به عهده کارشناسی سنجش و ارزشیابی تحصیلی واحد سوادآموزی شهرستان است.
- ۲- حداقل ۲۰ روز قبل از اتمام دوره ، رابط زندان آمادگی برگزاری امتحان را به واحد سوادآموزی شهرستان اعلام می نماید تا آزمون پایانی برگزار شود.
- ۳- کارشناس واحد سوادآموزی شهرستان براساس شیوه نامه شماره ۹۳۲/۱/۱۵۴۴ مورخ ۹۳/۵/۲۵ نسبت به برگزاری آزمون پایانی ، تجدیدی و تصحیح اوراق اقدام می کند.
- بدیهی است که در اولین فرصت ممکن (حداکثر ظرف مدت ده روز) نسبت به صدور کارنامه زندانیان قبول شده و تحویل آن به رابط زندان اقدام کرده و رسید اخذ می نماید .
- ۴- حوزه امتحانی در زندان، بطور مستقل تشکیل می شود. لذا براساس سطح حوزه ، لازم است واحد سوادآموزی شهرستان ناظر یا ممتحن انتخاب و هماهنگی های لازم را با رابط زندان به عمل آورد.

امور مالی و تشویقات :

۱. حق الزحمه آموزش دهندگان، معلمان آموزش و پرورش در شیوه واگذاری (فرد به فرد و گروهی) براساس سرانه هزینه تمام شده آموزش، برابر مقررات از محل اعتبارات سازمان سوادآموزی پرداخت می شود. ۱۳۸۰
۲. حق التدریس معلمان (شاغل و بازنشسته) اعمالی به زندان ها برای تشکیل کلاس سوادآموزی طبق مقررات مربوط از اعتبارات سوادآموزی پرداخت می شود. ۱۳۸۰
۳. چنانچه از کارکنان سازمان زندان ها داوطلب آموزش باشند ، حق الزحمه آنها در قالب واگذاری به صورت سرانه قبولی برابر مقررات پرداخت می گردد و در صورت تدریس به شیوه غیر واگذاری (کلاسی) ، فعالیت کارکنان موظفی تلقی شده و حق الزحمه ای پرداخت نمی شود.
۴. به استناد مفاد مصوبه شماره ۱۴۵۹۰۱/ت/۵۰۱۱۷ هـ مورخ ۹۳/۱۲/۲ هیأت محترم وزیران، به سوادآموزان زندانی گروه سنی ۴۹-۱۰ سال دارای کد ملی ، از سال ۱۳۹۴ به روش غیر خودآموز، در دوره سوادآموزی شرکت نموده و قبول شوند ، معادل ۲۰٪ سرانه هزینه تمام شده از محل اعتبارات مصوب سازمان سوادآموزی به عنوان تشویق ، پرداخت می شود. برای محاسبه و پرداخت ۲۰٪ سرانه تمام شده به عنوان پاداش قبولی سوادآموز، برابر نکات زیر عمل شود:

۴.۱. مشخصات کارت اعتباری زندانی توسط رابط زندان شهرستان، طی نامه رسمی به واحد سوادآموزی ارائه

شود.

حسین نوری

۴.۲. واحد سوادآموزی شهرستان نسبت به درج شماره حساب بانکی سوادآموزان در سامانه سوادآموزی اقدام نماید.

۴.۳. پس از پایان دوره آموزشی و احراز قبولی سوادآموزان با رویت نتیجه در پایگاه و تایید معاون سوادآموزی، مبلغ ۲۰٪ پاداش، به صورت متمرکز به حساب بانکی افراد قبول شده واریز و نتیجه به رابط زندان اعلام می شود.

۵. زندانیانی که از سال ۱۳۹۴ به شیوه خودآموز باسواد شوند، براساس مفاد شیوه نامه ۱/۹۴۲/۱۴۸۱ مورخ ۹۴/۵/۲۷ سازمان، سرانه ی هزینه تمام شده پس از احراز قبولی به حساب بانکی آنان واریز می شود.

۶. سوادآموزانی که کمترین غیبت و بالاترین کیفیت یادگیری را در کلاس داشته باشند با معرفی آموزش دهنده و تایید رابط سوادآموزی زندان، در طول دوره حداقل از سه بار ملاقات تشویقی (خصوصی یا حضوری) با خانواده برخوردار خواهند شد.

۷. سوادآموزانی که در برنامه های آموزشی حضور فعال داشته باشند با تایید رابط زندان براساس آیین نامه مرخصی زندانیان، از مرخصی ویژه برخوردار خواهند شد.

۸. هر سال به مناسبت هفتم دی ماه، سالروز تاسیس نهضت سوادآموزی، از فعالان عرصه سوادآموزی زندان، توسط مسئولین دو سازمان به نحو شایسته قدردانی می شود.

سایر موارد:

- به منظور گسترش فرهنگ کتاب خوانی و تکمیل و تثبیت آموخته های سوادآموزان، سازمان نهضت سوادآموزی اجرای دوره تحکیم سواد، طرح خواندن با خانواده و حلقه های کتابخوانی و تاسیس مرکز یادگیری محلی را در دستور کار خود قرار داده است. لذا سازمان زندان ها، می تواند از این فرصت فراهم شده، استفاده نمایند.

حجتی

نمون برگ گزارش سوادآموزی زندان استان ..... در نیمه ..... سال .....

شماره	تعداد افراد تحت پوشش دوره						تعداد زندانیان			شهرستان	
	سوادآموزی			تعمیر سواد			انقال	سوادآموزی	تعمیر سواد		
	انقال	تعمیر سواد	سوادآموزی	انقال	تعمیر سواد	سوادآموزی					
۱	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳
۲	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳
۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳
۴	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳	۳
جمع کل											

- ۱- در طول دوره چند بار از کلاس ها بازدید شده است؟ ..... چه کسانی بازدید کرده اند ؟ (ذکر سمت) .....
- ۲- مهمترین موانع و مشکلات ملاحظه شده : .....
- ۳- نحوه پرداخت ها: چند نفر موفق به دریافت تشویقی ۲۰٪ شده اند ؟ .....
- ۴- چند نفر هزینه سرانه تمام شده خود آموزی دریافت کرده اند؟ .....
- ۵- آیا مسابقه کتابخوانی برگزار شده است ؟ .....
- ۶- پیشنهادات عملی برای تسهیل فرآیند سوادآموزی و تقویت فعالیت ها : .....

نام و نام خانوادگی ..... امضای تنظیم کننده